

TORONTÁI

Ara 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckserek, Obiliteva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ara 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckserek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

„Ilyen szenvedésekről nem tud a történelem!”

A „Torontái” tudósítójának távirata

Berlin, jul. 16.

A duisburgi munkásszakszervezet a következő kérvényt intézte Chatrier belga tábornokhoz, a megszálló seregek parancsnokához:

Kérve-kérjük, hogy szenvedéseinket szüntesse meg. Összeroskadsunk a fáradtság gyalogolástól, ha hazulról a bányába igyekszünk, mert szünetel a közlekedés. Belebetegszünk abba, hogy a nagy hőségben nem nyithatjuk ki ablakainkat, mert ezt a katonai hatóság nem engedi meg. Sokan elpusztulnak, köztük gyermekágyas nők, mert az orvos éjjel nem mehet ki az utcára. Ilyen szenvedéseket még nem jegyzett föl a történelem.

A muzulmánok a szkupstinában maradnak.

Beograd, jul. 16.

Szerajevóból jelentik: A párt főbizottsága tegnap tartotta konferenciáját Zagrebban, amelyen a párt jövőbeli politikájáról tárgyaltak. Egyes képviselők azt javasolták, hogy a főbizottság kiadja a jelszót a parlament elhagyására, végre is dr. Hrahnica a párt egyik fővezérének javaslata döntött, aki ellenkező tartalmu indítványt terjesztett elő. A főbizottság felhatalmazta, a képviselői klubot, hogy a jövőben is a legjobb belátása szerint döntsön, egyelőre azonban ne változtassa meg taktikáját.

Huszár Károly a zsidókérdésről.

Sátoraljaujhely, jul. 16.

Görgey képviselő beszámoló beszéde után Nagy Emil igazságügy-miniszter, majd Huszár Károly képviselő beszélt, aki többek között ezt mondta:

„Tiszteletes zsidóember nem haragudhatik, mikor az ország megrentésében bűnös egyének kiséprűzése folyik. A haza ellen vétő egyformán bűnös, akár zsidó, akár nem. Szakitani kell egyrészt a moszkvai örülettel, másrészt az elfogult gyűlölködéssel. Ezer éve, hogy keresztény ez az ország. Többet proletárdiktatura itt nem lesz. A zsidók pedig okuljanak a multak tanulságain és tiszteletes munkával, szorgalommal kapcsolódjanak be a nemzeti életbe és munkába, ahol a keresztények verejtékeznék.

A hadügyminiszter referál a kragujeváci robbanásról.

Folytatták a véderőtörvényjavaslat megvitatását.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jul. 16.

A szkupstina mai ülésén megkezdte a véderőtörvényjavaslat részletes vitáját, melyet előreláthatólag rövidesen, egy-két napon belül befejez. A nemzetgyűlés a hét folyamán szakadatlanul dolgozik, hogy szombatig befejezhesse a legsürgősebb ügyeket, amelyek októberig semmiesetre sem szenvedhetnek halasztást. A jövő héttől kezdve ugyanis parlamenti szünetet tartanak, amely megszakitás nélkül szeptember végéig tart.

A véderőtörvényjavaslat részletes vitájának megkezdése előtt ugyancsak katonai vonatkozású kérdést tárgyaltak. A kragujeváci politikatudományi intézetben történt robbanást, melyről tegnapi számunkban már rövidesen megemlékeztünk.

A napirendre való áttérés előtt Nesity (földm.) kérdést intézett a hadügyminisztériumhoz a robbanásra vonatkozólag, amelyre a miniszter azonnal választ is adott.

Pesity hadügyminiszter részletesen ismertette a kragujeváci szerencsétlenség minden fázisát, úgy hogy a szkupstina tiszta képet nyert a történetekről. Felolvasta a kragujeváci politikatudományi intézet igazgatójának, Basity Berzi ezredesnek legutolsó táviratát, amely szerint a robbanás délután három óraker történt, de nem a rakéták közelében — mint eleinte hitték, hanem a város mellett elhúzódó hegyen. A kérdéses magaslaton a kiselezett vagy még meg nem vizsgált anyagokat helyezték el. A hegyen, ahol a robbanás történt, két millió nyolcszáz ezer orosz, olasz, német és török fegyvergyóty, nyolcezer francia bombát, hétezer darab 24-es kaliberű német aknát helyeztek el annak idején. Hogy ebből a hatalmas készletről mennyi pusztult el, azt

egyelőre még nem állapíthatják meg. Ugyisintén nem tudják bizonyosan a robbanás közvetlen okát sem. A jelentésekből kitűnik, hogy az explozióval vagy valamilyen vegyszeti vagy kémiai processzus folytán vagy a nagy hőség következtében történt. A szerencsétlenség emberáldozattal nem járt s csupán egy tüzoltó sebesült meg a mentési munkálatok közben. A hadügyminiszter végül elmondta, hogy az ügyben tovább is folytatja a nyomozást és megbizta Szimonovity ezredest a robbanás részleteinek és előzményeinek kivizsgálásával.

A napirendre átvérve megkezdették a véderőtörvényjavaslat részletes vitáját. A nemzetgyűlés mai ülése lanyha lefolyású volt, aminek oka az, hogy a demokraták már a törvényjavaslat elvi vitájánál melléte szavaztak s így az ellenzék erősen meggyöngült. A mai ülésen három fejezetet tárgyaltak le.

A vitában Lázity Voja, Moszkovljevity (földm.), Kulundzity és Skulj (klerikális) képviselők vettek részt, akik azt a kívánságukat terjesztették elő, hogy a katonai szolgálati időt szállítsák le. A tárgyhöz Pucelj (földm.) is hozzászólt, aki beszédében többek között kijelentette, hogy a jugoszlóveni néppárt semmi más, mint klerikális árnyalat fanatikusa. A klerikálisok erre közbekiáltották, hogy ők nem liberálisok, hanem jugoszlóveni néppárt néven alakultak meg. Pucelj válaszulva közbevetésükre, kijelenti, hogy ő már negyvenhat éves, de gyermekora óta csak a klerikális elnevezést hallja s ezen a néven ismeri táborát.

A törvényjavaslat részletes megvitatását a holnapi ülésen folytatják s előreláthatólag szerda estig befejezik.

Benes Millerandnál.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Páris, jul. 16.

Millerand ma kihallgatáson fogadta Benest és hosszasan tanácskozott vele. A tanácskozás végén Benes átnyújtotta Millerandnak a Fehér Oroszlán-rend nagykeresztjét.

Mikor egészítik ki a kormányt?

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 16.

A szkupstina e hét folyamán letergálja a napirendre kerülő fontosabb ügyeket és szombaton kihirdeti a két hónapos parlamenti szünetet. Pasity miniszterelnök, mint megirtuk, Marienbadba készül és ott fogja eltölteni szabad idejét. A miniszterelnök elutazása előtt — hir szerint — kiegészíti a kormányt.

Mit követelnek Németországtól?

London, jul. 16.

Politikai körökben a Németországhoz intézendő válaszcjegyek lenyegét a következőnek tudják.

Javasolják egy szakértői bizottság kiküldését. Másodszor egy bizottság azonnali kiküldését amely a német pénzügyeket ellenőrizné és a márkavalutát megreformálná. Harmadszor

felszólítják Németországot, hogy a passzív ellenállást szüntesse be. Ebben az esetben a szövetségesek kötelezik magukat, hogy a Ruhrterületet egy megállapított határidőn belül kiürítsék.

Kémkedő magasrangú katonatiszt. Beogr. jel.: A Zagrebban leleplezett szpiónageszervezet ügyében folytatott nyomozással kapcsolatban letartóztatták a negyedik hadsereg tudósító irodájának a főnökét. A katonatiszt a zagrebi volt osztrák-magyar katonatisztek szövetsége útján állítólag értesítéseket adott le külföldre.

Vihar dul végig Európán. Szombaton Londonban és Párisban dult egy óriási ciklon szerű vihar. Vasárnap pedig Berlinben volt egy hatalmas orkán, amely fákat esavart ki tövestől, épülő házakat forgatott föl. A viharok emberáldozatai is voltak, de ezek száma eddig ismeretlen. Az egész országban súlyos anyagi károkat okozott a vihar. A gyümölcstermés majdnem teljesen megsemmisült. A gabonatermés nagyrésze szintén elpusztult.

TÖZSDE

Julius 16.

Beograd. (Zárlat.) London 435, Páris 55450, Newyork 9440, Genf 1640, Szaloniki 260, Milano 40535, Prága 28525, Berlin 0040, Wien 0132. Budapest 115, Bruxelles 490.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 573.

Berlin 00025, Prága 1715, Wien 6008075, Budapest 00650, Hollandia 22450, Beograd 620.

Budapest. (Zárlat.) Newyork 8480—8780, London 39000—40200, Páris 5000—5200, Zürich 1480—1540, Milano 365—385, Berlin 490—570, Bukarest 44—46, Prága 1255—1567, Wien 1195—1295, Amsterdam 3337—3457, Beograd 92—96, Varsó 710—790, Napoleon 29660.

Elhangzottak a vádbeszédek a cukorgyári bűnpörben.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, júl. 17.

Öt napos tárgyalás után hétfőn délben fejezték be a cukorgyári ketős rablógyilkosság, a szárcsai, farkasini és toráki gyilkosság, valamint többrendbeli rablással vádolt bünszövetkezet felett a fellebbviteli tárgyalást. A bűnpör hatalmas, kötetekre terjedő anyagát felolvasta a tanács előadója, referált a szövevényes és bonyolult bűnügy minden egyes szereplőjének véres munkájáról. A védők a bizonyítás elrendelését, illetőleg a bizonyítás anyagának a kibovítását kérték egyes tanuk kihallgatásával, amit azonban az ügyész felszólalásában ellenzett. A tábla tanácsa az ügyész véleményét tette magáévá és úgy határozott, hogy a védők kérelmét elutasítja.

Hétfőn délben hangzott el Vojvody Ivo dr. vezető ügyész vádbeszéde, amely kiváló jogi tudásról és elsőrendű szónoki tehetségről tett tanubizonyítást. Az ügyész megdöntöhetetlen érvekkel építette fel beszédét s főlényesen fegyverezte le az ellenérveket. Három esetben súlyosbírást kért a tábla tanácsától. Miók Petru az életfogytiglanra ítélt egyik főbűnös ítéletét kötél általi halálra indítványozta átváltoztatni, míg a hat évi fegyházzal büntetett Miók Jovan bűnügyében súlyosbírástért folyamodott. A többi vádlottra vonatkozólag az elsőfoku ítélet jóváhagyását kérte.

Megnyitják a tárgyalást.

A hétfői tárgyalást délelőtt kilenc órakor nyitotta meg Aranyieki Sztanko, a táblatanács elnöke. A vádbeszédek megkezdése előtt Vojvody Ivo dr. ügyész szólal fel és pótlólag még három tanu kihallgatását kérte, akik a büncselekmények egyes mellékkörülményeiről adhatnának bővebb felvilágosítást.

Mihajlovity Jovan dr. védő kifogásolta, hogy a tárgyalás befejezése után újabb tanukat hallgassanak ki s kérte a tanácsot az ügyész kérelmének az elutasítására. Boskovity Dusán dr. védő csatlakozott Mihajlovity javaslatához s kijelentette, hogy a vádbeszéd után nem szokásos újabb tanukat kihallgatni. Hasonló véleményen van Mrkusity József dr., aki elmondta, hogy a tárgyalás során sokkal fontosabb kérelmeket elutasítottak, felesleges tehát ezekre a lényegtelen vallomásokra kitérni.

Elutasítják az újabb tanukihallgatásokat.

A tábla tanácsa határozatra vult vissza. Néhány perc múlva kihirdette a fellebbviteli bíróság a döntését, mely szerint az ügyész kérelmének a teljesítését megtagadja. Indokolásában kimondta, hogy a kérdéses rész, amelynek tisztázása végett kérte az ügyész újabb tanuk kihallgatását, világos képet nyújt s így nem találta a bíróság szükségesnek a tanuk beidézését.

A vádbeszédek.

Elsőnek Mihajlovity Jovan dr., Miók Petru és néhány társának védője szólalt fel. Közel két és fél óras beszédében elmondja, hogy az egyedüli bizonyíték, amelyre az egész bűnpört felépítették a vádlottak be-

ismerő vallomása. Ez a beismerés azonban, amit a gyanúsítottak tettek, nem vehető vallomásnak, mert mint az összes tanuk egyöntetűen állítják veréssel, ütlegekkel presztionálták ki belőlük. „Három halottunk van — mondotta — ha kérjük, ki gyilkolta meg őket, arra a feleletre kell önkénytelenül is jutnunk, hogy Ruzs vállatása nyitotta meg számukra a sirt”. A cukorgyári rablógyilkosságban a főbizonyítékot a nyomozás ideje alatt szökés közben halálosan megsebesített gyanúsított vallomása szolgáltatja. A súlyosan terhelő jegyzőkönyvet a haldokló ágyánál vették fel. Ebben azonban a vádlott nem mondott egyebet, mint hogy a feltett kérdésekre válaszolt. Minden egyes kérdésre azt mondotta: asa, asa (igen igen) anélkül azonban, hogy valamilyen körülményről is bővebb felvilágosítást adott volna. A vallomás már csak azért sem érdemel nagyobb hitelt, mert a gyanúsított a nagy vérvesztésig folytán nem lehetett teljesen eszméleténél és gépiesen felelt az igen-t.

Ki a bűnös.

Szakula Vásza fővádlott felesége, Szakula Lenka hirtelen halála a legjobb bizonyosága annak, hogy milyen bánásmódban részesítette Ruzs őrmester azokat a szerencsétleneket, akik keze ügyébe kerültek. A kihallgatott tanuk is emellett szövegezték és egyöntetű vallomásaik, minden kétségen kívül igazolták a vádlottak állításait.

A bűnjelekről szólva kifejti, hogy nincs egyetlen egy corpus delicti, mely alapot nyújthatna a bűnpörhöz. Hiányzanak a katonaruhák, a melyeket a rablásoknál használtak s nem került elő az ellopott tárgyak nagyrésze és az elrabolt pénz.

Sylon mester szerepe.

A Beeskereken járt kiváló szuggesztörrel és hipnotizörrel is megkísérelték a rejtélyes bűnügyek megoldását. A számtalan kísérlet és a vádlottakra gyakorolt szuggesztio sem vitte előre a bűnügyet s nem tisztázta annak egyetlen egy homályos pontját sem.

Ruzs Gábor talán később maga is belátta nyomozásának sikertelenségét s csak a jutalom miatt ragaszkodott az alibitanukra, akik bizonyítani tudják, hogy a fővádlott a cukorgyári kettős rablógyilkosság napján az udvarát tisztogatta.

Végül kéri a bíróságot, hogy a vádlottakat bizonyítékok hiányában mentse fel.

Vádak Ruzs ellen.

Boskovity Dusán dr. beszél ezután és tartalmas érdekes előadásban mondja el védelmét. Az életfogytiglani fegyházra ítélt Beringer Kristóf ügyét ismerteti s hangsúlyozza, hogy egyáltalában nincs nyomós bizonyíték a hatóságok kezében, amelynek alapján ítélezhetnének. Amikor Beringer védelmére vállalkozott, abban a hiszemben vette át a megbízatást, hogy egy minden részletben tisztázott bűnügyben kérték fel a védő szerepére s csak a tárgyalás folyamán tapasztalta, hogy itt nincs egyéb, mint egy aktacsomó köztetszerű jegyzőkönyv

— bizonyító adatok nélkül. A vizsgálóbíró előtt tett vallomások néhány sorban vannak meg, 1—1 bűnügyről alig néhány szó emlékezik meg, holott ily bonyolult, kuszált bűnügyekben több gondot fordíthatnak volna a legaprólékosabbnak látszó pontokra is és alaposabban szerkeszthették volna meg a vád alapjául szolgáló anyagot.

Elmondja, hogy Ruzs Gábor kegyetlenül, brutálisan bánt el a kezébe kerülő vádlottakkal, azokat öt héten át magánál tartotta és az inquisitóra emlékeztető eszközökkel csikarta ki belőlük a beismerő vallomást. Csupán ennek köszönhető, hogy a vádlottak, akiknek bűnössége mellett egyetlen alapos bizonyíték sem szól, most a fegyházban ülnek. Az erőszakos vallatás értékének illusztrálására felemlít egy példát, melyben a bíróság felmentő ítéletet hozott.

Boskovity dr. a vádlott elítélése esetén a fogságban eltöltött idő beszámítását kéri.

A cukorgyár kártérítésére vonatkozólag annak a bizonyítását kéri, hogy a kérdéses kétszáznyolcvan ezer koronát tényleg magával vitte Brüll pénztáros, mert véleménye szerint az uton is elveszíthette.

Déli egy órakor a tanács elnöke bezárta a tárgyalást és folytatását délután négy órára tűzte ki.

Felmentés vagy enyhítés.

Délután négy órakor folytatták a délben megszakított tárgyalást. Mrkusity József dr. az életfogytiglani fegyházra ítélt Danilo Lifa védője precizen kidolgozott, alapos jogi tudáson alapuló beszédben fejtegette a bűnpört. Ráműtat arra, hogy mily borzasztó nagy felelősség hárul az ítélkezőre a bűnösség megállapításánál s az ennek alapján kimondott ítéletről kifolyólag. Példákat sorol fel, amelyekben a vádlottak tíz éven át fegyházban ültek, a hosszú szabadságvesztés ideje alatt meghaltak s később kiderült ártatlanságuk.

Elmondta, hogy a bűnpörben az egyedüli bizonyíték a beismerő vallomás. A beismerést azonban mint a kihallgatott tanuk már az elsőfoku tárgyaláson kijelentették, a csendőrőrmester erőszakkal csikarta ki belőlük. Kéri az ügyészt, hogy miért nem emelt vádat Ruzs Gábor ellen hamis tanúzás miatt, mert a törvényeségi tárgyalás alkalmával kijelentette, hogy a gyanúsítottakat nem bántotta, míg Neuner Vilmos dr. vizsgálóbíró bevallotta, hogy a vádlottakon kétfoldot látott. Szakula Vásza feleségének, Szakula Lenka elhalálozásáról nincs orvosi jelentés, pedig bizonyos, hogy Ruzs keze segítette a sirba. Miók Szima halálát is Ruzs őrmester okozta. Jelenléte sérülésével biztosan meggyógyult volna, ha történetesen azonnal összekötözik és elállítják a vérzést. Ezt a legegyszerűbb intézkedést azonban elmulasztotta a csendőrőrmester s így Miók rövid idő alatt elvérzett.

Panaszt emel azért, hogy Ruzs a vizsgálóbíró előszobájában tartózkodott a kihallgatás ideje alatt.

A szembesítések eredményének megdöntésére, illetve hitelességének vázolására példának felemlíti a Sztankov esetet és elmondja, hogy az egyik sértett védencével a letartóztatása előtt egy hónappal hosszasan elbeszélgetett a koresmában s annakidején nem ismerte fel

benne a támadóját.

Markov Zsiva ügyében előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosságban mondták ki bűnösnek Danilo Lifát, holott mindössze súlyos testisértést követett el. Petrovity Sztéva kvalifikálása is téves. Gyilkosság esete nem foroghat fenn, visum repertum nincs a bíróság kezében és különben is természetes halállal mulott ki, mert huzamosabb ideig beteg volt. A Prém és Kovenc elleni rablás egy és ugyanazon tulajdonos kárára történt, azért ez nem minősíthető két bünesetnek, hanem csak egynek.

Végül kéri a felmentést vagy a 92-ik szakasz alkalmazásával a legenyhébb büntetés kiszabását.

Az ítéletet ma délelőtt hirdeti ki a tábla tanácsa.

HIREK

Jul.
18.

1100-ban meghalt Bo-
uillon Gottfried.

1374-ben meghalt Pet-
rarca.

1879-ben kimondják, hogy a pápa egyházi ügyekben csalhatatlan.

Társasvacsora a novisadi tábla tanács tiszteletére. Jaksity Zsarkó dr. ügyvéd, volt országgyűlési képviselő hétfőn este a Kaszinóban társasvacsora keretében vendégül látta a novisadi tábla Beeskereken időző tagjait. A vacsorán Rajity Sztetislav alispán, is megjelent és résztvett rajta a város előkelőségének a színe-java.

Eljegyzés. Klein Janka Veliki Beeskerek és Klein Fülöp Vrsac, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

A beeskereki katonazenekar karmesterét kitüntették. A király Vid napján kelt ukázával Friedl Józsefnek, a beeskereki katonazenekar kiváló karmesterének a Szent Száva rend ötödik osztályu keresztjét adományozta.

Halálozás. Usetti Ferenc budapesti országgyűlési képviselő tegnap a Verebély-klinikán 45 éves korában meghalt. — Jeruzsalem Vilmos bölcsész, egyetemi tanár tegnap Wienben 57 éves korában meghalt.

Az adóbehajtást megszigorítják. A városi adóhivatal rendeletet kapott a pénzügyigazgatóságtól, hogy a hátralékos adókat sürgősen hajtsa be és a késedelmezőknel azonnal eszközölje a foglalást és a lefoglalt tárgyak elszállítását. Az adóhivatal saját érdekében figyelmezteti az adózókat, hogy a hátralékos adókat fizessék be, mert a késedelmes fizetőkkel szemben a legerélyesebb foglalkozást eljárási.

A Ruhr-megszállás áldozatai. Achenből jelentik, hogy a francia haditörvényszék halálra ítélte Keller grótot, Schult és Riegerder nevű letartóztatott németeket.

Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukvitelre kaphatók — a beogradai pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrugna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

* Tánceiskolai záróvizsga. Julius hó 22-én, vasárnap este nyolc órai kezdettel lesz Mesznik Ferenc és Butor Károly táncitanítók tánceiskolájának záróvizsgája. A vizsgára nagyszabású programot dolgoztak ki. Szünetközben tánc- és szépségverseny, jux-bazár s más ezerféle móka fogja szórakoztatni a közönséget. A különféle versenyek nyertesei két-két értékes művészi olajfestményt kapnak ajándékként. Az általános tánc reggelig tart. Belépődíj tíz dinár személyenként, a gardék nem fizetnek.

* Átutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére **valutabiztosításokat** legjutányosabban eszközöl a **Nagybecskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület.** Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Molin és Tóba község közigazgatásilag különváltak.

Szerb Bóka és Horvát Bóka kérelmét elutasították.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jul. 17.

A dzsombolji járásban fekvő Molin és Tóba községnek eddigéle közös volt a közigazgatása. A község háza Molinban volt, a jegyző és a közigazgatási személyzet is ott lakott, a tóbiaiak pedig már évtizedek óta átjártak a testvérfaluba, ha valamilyen ügyes-bajos dolguk akadt. Idők folyamán most már Tóba község annyira benépesült, megnövekedett, hogy teljesen kinőtt, a régi, szűk keretéből. Legutóbb ambiciózus gazdák intervencionáltak a falu földművelőinek körében, hogy lerázzák magukról a mostohaságot s most már önálló, külön közigazgatási vezetőséget kapjanak. Akciójuk sikerrel is járt, amennyiben a lakosság zöme örömmel fogadta a tervet s késznek mutatkozott az eszmét a teljes siker érdekében felkarolni.

Torontál-Temes megye vezetőségéhez kérvényt intéztek a tóbiaiak és a moliniak amelyben egyöntetű elhatározás alapján kérték a két község közigazgatásának szétválasztását. Az előterjesztést elfogadta a központi hatóság és megengedte, hogy a tervet keresztülvigyék. A két község régi óhaja most teljesedésbe megy. Molinnak megmarad a község háza és a régi vezetősége, míg a tóbiaiak részére új közigazgatást szerveznek. Az erre vonatkozó munkálatok rövidesen megindulnak.

Hasonló kérelemmel fordult a megye központi vezetőségéhez Szerb Bóka és Horvát Bóka lakossága. Az utóbbi két község javaslatát azonban a megye elutasította.

Sport

Slavija—Jadran (Beograd) 1:1 (0:0). Bíró: Moity. A hétfői mérkőzés sem hozta meg a döntést, amennyiben ezúttal is eldöntetlen eredménnyel játszott a két csapat. Az első féldő főleg mezőnyjáték

Erélyes intézkedés az apostoli adminisztrátor lakása ügyében.

Közbelépett a belügyminisztérium és a közoktatásügyi minisztérium.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jul. 17.

A „Torontál” és ennek alapján az összes vajdasági lapok megírták, hogy a bánági apostoli adminisztrátor részére közgyűlésileg megszavazott lakást, a döntés jogerőre való emelkedése dacára sem adták át. Mint ismeretes, az adminisztrátor részére, akinek Beeskereken van a székhelye saját kérelmére van a piarista gimnázium épületében jelöltek ki megfelelő nagyságú lakást. A határozat meghozatala óta hónapok mulottak el, anélkül, hogy a kiírtendő helyiségekben lakó bérlő valamilyen jóakaratot as tanúsított volna a kiköltözködéssre. A város tehetetlennek bizonyult a késedelmeskedő lakóval szemben és sehogy sem tudott érvényt szerezni a közgyűlés határozatának.

A város és a lakó állásfoglalásából természetesen bonyodalom keletkezett. A kormány által kinevezett adminisztrátor Beogradba utazott, ahol az illetékes minisztériumokban panaszt emelt a méltánytalan eljá-

rás miatt. A közbejárásnak meg is volt az eredménye.

Tegnap délelőtt Torontál-Temes megye ugyanis rendeletet kapott a belügy- és közoktatásügyi minisztériumtól, amelyben a két minisztérium szigorúan elrendeli, hogy a volt piarista rendház elsőemeleti és földszinti helyiségeit a legrövidebb időn belül ürítsék ki és bocsássák Rodies P. Rafael apostoli adminisztrátor rendelkezésére.

Rajity Szvetisláv, Torontál-Temes megye alispánja megküldötte a leiratot a városnak és a gimnázium vezetésének, azzal a megjegyzéssel, hogy a rendelet végrehajtására vonatkozólag haladéktalanul intézkedést kér. Amennyiben a felhívásnak nem tesznek eleget a vármegye központi vezetősége azonnal jelentést küld a belügy- és közoktatásügyi minisztériumba.

Az erélyes, megalkuvást nem tűrő rendelkezést most már remélhetőleg végrehajtják s lakáshoz juttatják Bácság katolikus főpapját.

jegyében folyik le. A második féldő elején sikerül a beogradi együttesnek vezető goalt rugni, amelyet azonban csakhamar követ a Slavija kiegyenlítő goalja, Tumo révén. A mérkőzést hétköznap dacára szépszámú közönség nézte végig.

Bridgeport, az ideális város.

— Saját tudósítónktól. —

Bridgeport, április hó.

Amerika a világ nagy olvasztókemencéje. A lakosságának majdnem egynegyedrészre vagy külföldön született, vagy olyan külföldieknek a gyermekei, akik az utóbbi 25 év alatt vándoroltak be az Egyesült Államokba. Az amerikanizálás folyamata rendkívül gyors és olyan

eredményeket mutat, amelyek egyedülállóak a világ történelmében. Semmiféle állam sem asszimilálta a külföldieket olyan alaposan és olyan rövid idő alatt, mint Amerika, ami annál figyelemreméltóbb, mert még sohasem volt a világ majdnem összes fajainak olyan koncentrált bevándorlása egy államba sem, mint Amerikába a legutóbbi negyedszázadban.

Noha azonban az amerikai eszmények s a „standard of living” legtöbb esetben megjavította a bevándorlók szokásait és életmódját, mégis ezek, sőt gyermekeik is előszeretettel ragaszkodnak bizonyos nemzeti hagyományokhoz, amelyek az amerikai életmódba beolvadva, annak ragyogó színeket és érdekességet kölcsönöznek.

A bevándorlók legnagyobb része a városokat és az ország ipari vidé-

keit választja lakóhelyül. Nagyon vonzó látvány, hogy ez az óriási idegen tömeg miképpen igyekszik az új viszonyok között megtalálni a maga helyét s bizonytalannal nagyon érdekes és tanulságos lehet az európaiaknak megtudni, hogy miképpen élnek és dolgoznak testvéreik az új világban. Sorra meg fogjuk látogatni azokat a városokat, ahol a bevándorlók csoportosan elhelyezkedést találtak és igyekszünk majd megtalálni azokat az okokat, amelyek arra birták rá őket, hogy inkább az egyik városba telepedjenek le, mint a másikba.

Természetesen a newyorki bevándorló életmódját már több ízben leírták, úgy hogy azt az európaiak elég jól ismerik, de Newyork 7 millió lakosságával olyan hatalmas, nagy város, hogy a külföldi elem bármilyen nagy tömegben legyen is, nem változtatja meg jellegét, úgy mint a kisebb városokban, ahol a bevándorló elem arányszáma a ben születéssel szemben jóval nagyobb. Ezekben a helyeken a külföldiek az amerikanizálási folyamat dacára, amely őket az új világ polgáraivá avatja, rányomják sajátos karakterüknek bélyegét a városra, amelyben élnek.

Amerika kozmopolita városai közül tán egyike a legérdekesebbeknek Bridgeport, Connecticut államban. Gyönyörű város, Long Island öblében Newyorktól keletre 60 mértföldre fekszik. Számos nagyparkja, hosszú tengerpartja, levegője egészséges, éghajlata egyenletes, lakóházaik tiszták és csábítóak. Noha ipari város, füstöt alig lehet látni. Bridgeporton ismeretlen Pittsburgh ködössége, Chicago komorsága, Buffalo gondozatlansága, égboltja mosolygós, olyan, amely Itáliát képegre emlékeztet, vagy California horizontjának kedves színeire. Ha poétikus hangulatban volnánk, azt mondhatnók, hogy Bridgeport ege, talán a lakosság mosolygós, kedves és vendégszerető képét tükrözi vissza. Valóban a bridgeportj embekek kellemesek és embertársaik iránt testvéri szeretetet és jóindulatot mutatnak. Newyorknak és a többi nagy városnak ideges sürgés-forgása Bridgeporton egy kényelmesebb világnézet hatása alatt nyugalmasabb életmóddá változik. Ugyanannyit dolgoznak ott is, mint egyebütt, de nevető szívvvel és mosolygós ajakkal, talán azért, mert meg vannak elégedve a sorsukkal, talán a munka ott állandóbb, az élet nem olyan megerőltető, a megélhetés olcsóbb, a szórakozás több mint sok más helyen.

Vagy talán azért, mert Bridgeport egy tipikusan kozmopolita város? 150.000 lakosságának egyharmadrészre külföldön született, magyarok, tótok, csehek, lengyelek, olaszok és oroszok, valamint más nemzetiségűek békében élnek ott együtt, a város életébe ragyogó színeket visznek bele. Befogadták az amerikai ideálokat, fejlődésképesek lettek, ambiciózusak és emelték a „standard of living”-jüket, mindazonáltal ragaszkodnak sok kedves szokásukhoz, amelyeket a régi szülőházájukból hoztak magukkal. Szeretik a társaséletet, sokkal inkább, mint a benszülött amerikai, akinek családi élete inkább elzárkózott. A bevándorlók közlekenyebbek, kifejezetteljesebbek, temperamentumosabbak, azért van annyi sok egyesüle-



BERSON

gummisarok és gummitalp
OLCSÓBB lett!

tük, azért rendeznek olyan sok táncmulatságot és egyéb ünnepeket. Azért szeretnek csoportosan együtt élni, — magyarok, tótok, lengyelek, olaszok stb., azért örülnek minden új jövevénynek, aki szaporítja a saját nemzetiségük csoportját. Jól esik nekik érezniük, hogy a város lakosságának mind nagyobb részét képezik.

Bridgeportban a benszülöttek és a bevándoroltak legjobb együttesben élnek. A bridgeportiaknak van annyi tapintatuk, hogy nem mutatnak leereszkedést az idegenekkel való társas érintkezésben. Az életmód és a szokások változóak és különbözők, de alapjában véve az emberi természet egyforma az egész világon. Mindannyiunkban van jó és rossz, és ami a fontos, az, hogy másokban is felismerjük a jót és elnézőek legyünk a hibáikkal szemben. Bridgeporton a benszülött lakosság ilyen. Ők tudatában vannak annak, hogy az ő városukat jó részt a bevándoroltak tették azzá, ami a bevándorlók végzik a gyárakban a nehéz, kellemetlen, nélkülözhetetlen munkát, a bevándorlóra szükség van, önékül Bridgeport gyáraiban megállnának a kerekek. Bridgeport ennek tudatában van, s ezt hálásan el is ismeri. Nem szégyen az igazat belátni és elismeréseméltó elismerést adni azoknak, akiket illet. A külföldi hasznos munkát végzett Bridgeporton; munkatárs volt a város felépítésében, éppen ezért szívesen látott vendég itten, s örömmel veszik, ha Bridgeportot választja otthonának.

Ha ezt megteszi, valószínűleg jól jár. Elsősorban azért, mert Bridgeporton körülbelül 150 különböző iparvállalat van, amelyek minden dolgozni akaró férfinak és nőnek állandó megfelelő munkaalkalmat nyújtanak.

Iparvállalatainak változatossága nagy előny a munkások részére. Ha egy család letelepszik Bridgeporton, a családfő az acélgárban dolgozhatik, a felesége az írógépgyárban, a leánya a fűzőműhelyben. Elég munkaalkalom van Bridgeporton, hogy a család minden tagja, az év bármely időszakában munkát találjon.

A kereset elég jó és Bridgeporton a dollárnak éppen olyan nagy a vásárlóképesége, mint Amerika bármely más városában. De a kereset még nem minden. Ahhoz, hogy boldogok legyünk, több kell, mint kereset. Ahhoz megfelelő környezet, kellemes társasélet kell, annak lehetősége, hogy a gyermekeket jól lehessen felnevelni és hogy szórakozásra és mulatságra elég alkalom legyen. E tekintetben Bridgeport bármely más várossal kiállja a versenyt.

Bridgeporton nincsenek túlszűrt egészségtelen bérházak, amelyek a nagyvárosokban olyan kellemetlenné teszik a kevésbé jómódu emberek életét. Bridgeporton a munkásemberek épp úgy, mint mások, csinos egy vagy két család részére készült téglaházakban laknak. A város híres a parkjairól, amelyek között a Seaside-park különösen szép. Barnum, a híres cirkusztulajdonos ajándékozta a városnak. Két mértföldnyi hosszú strandján számos, nyilvános fürdőházat találunk. Nyáron sok ezer és ezer munkás élvezi itt a tengeri fürdőt. Az iskolák

Brigdeporton tandíjmentesek, nagy népszerűségnek örvend az ipariskola, ahol fiúk és leányok az ipari munka minden ágában kiképezést nyernek. A városi tanács nemrégiben 1,250.000 dollárt szavazott meg új iskolaépületek számára. A külföldiek szempontjából nagyon fontosak a városi ingyenes esti iskolák, ahol a bevándorlókat angolra tanítják. Ezenkívül ott megtanulhatnak írni, olvasni, számolni stb.

Nevezetes intézményt képeznek Bridgeporton a városi kórházak. A betegeket itten ingyen kezelik és ápolják. Külön fogászati klinikák is vannak, ahol elsőrangú specialisták szintén díjmentesen kezelik a jelentkezőket.

Közegészségügyre a városi tanács nagy figyelmet fordít és főképpen azon igyekszik, hogy a gyermekhalandóságot rendszeres és céltudatos módon a minimumra redukálja.

Megszervezték a „Látogató Ápolónők Egyesületét”, amelynek három főállomáshelye van, amelynek mindegyike egy főápolónő felügyelete alatt áll. Vezetése alatt álló ápolónők feladata, hogy a kerületben minden újszülött csecsemőt, úgy rövid idővel a születése után, mint később rendszeres időközökben meglátogassák, mindaddig, amíg a csecsemő egy éves korát eléri. Az ápolónők a csecsemőket gondosan megvizsgálják, s ha esetleges kezdődő betegséget felfedeznek, annak idejekorán elejét veszik. Az anyáknak utmutatást adnak, hogyan kell gondozniok és táplálniok a csecsemőt és kitanítják őket arra, hogy bármily baj, vagy betegség esetén az egészségügyi állomásra menjenek ingyenes kezelésre. Ezenkívül a látogató ápolónők a születés előtt is rendszeres jótanáccsal látják el a jövő anyákat.

Bridgeport egyben mulató város. 24 színháza van, ezek között természetesen több mozgószínház. A munkások főképpen táncolni szeretnek és erre a strandon és a különböző parkok tánctermeiben bőven nyílik alkalom.

A magyaroknak, tótoknak, lengyeleknek és más egyéb nemzetisé-

güeknek természetesen vannak saját iskoláik, templomaik, jótékonyági szövetkezeteik és társadalmi egyesületeik. A bevándorlók között faji különbség nélkül a legjobb egyetértés uralkodik és egyesületekben és tánctermeikben gyakran más nemzetiségűek is rendeznek mulatságokat. Legnagyobb népszerűségnek a Rákóczy Első Magyar Betegsegélyző Egyesület helyisége örvend. Ennek az Egyesületnek 8000 a tagja és a bankban 125.000 dollár készpénze van.

A munkaadó és munkások közötti viszony Bridgeporton igen kellemes. A munkaadók tisztában vannak azzal, hogy a munkásokra szükségük van, s elismerik, hogy ezek lényegesen hozzájárulnak a város felvirágoztatásához. Másrészt a munkások és munkásnők tudják, hogy a város rendkívül alkalmakat nyújt nekik egy a munkára, mint a szórakozásra és művelődésre.

Nagyobb gőzmalom
kellő szakértelemmel rendelkező
buzaátvevőt
mielőbbi belépésre keres.
Ajánlatok „Szakértő”
jeligével a lap
kiadóhivatalá-
hoz címe-
zendők.

1848

**Keresek
két asztalossegédet**

Juhász György, asztalosmester
Nem. Elemir. 1344

Eladó kovácsszerszám

Beogradska (Écskai)
utca 37. szám alatt.
1324

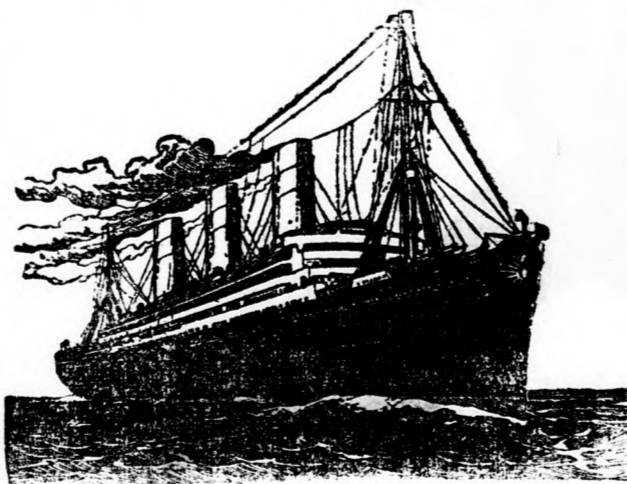
„HAMBURG-AMERIKA LINIE“

közös szolgálat az

„UNITED-AMERICAN LINES INC“-cel.

Jugoszláviai főképviselője:

J. G. Drašković, Zagreb.



Az utasok részére a legmodernebb gyors- és postagőzösök I., II. és III. osztályu fülkékkel.

„Hamburg—Amerika Linie“ legjobb és legkellemesebb összeköttetés Délamerikával.

Felvilágosításokkal költségmentesen szolgál a kivándorlási iroda:
J. G. DRAŠKOVIĆ, Zagreb, Cesta „B“ br.3. (az állami vasutállomás mellett)
vagy fiókjai:

Beograd, Balkanska ulica 25. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. 904
és képviselői:

Bitolj, Gjođe J. Dimitrijević & Co., Boulevard Kralja Aleksandra 187.
Veliki Bečskerek, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4. —
Sušak, Jovo Gj. Ivošević. — Split, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13.
Gruž, Ivo Lovričević.

— Az utasokat az uton a társulat egyik tisztviselője kíséri. —

Polgármesteri hivatal V. Bečskerek.
11845/1923. sz.

XXVII

Hirdetmény.

A honvédelmi és tengerészeti miniszterium rendelete értelmében, kapcsolatban a veliki bečskereki hadkiegészítő parancsnokságnak f. é. május 25-én 9709. sz. a. kelt meghagyása folytán, amely az állatállomány összeírására vonatkozik,

elrendelem:

1. hogy az állattulajdonosok állataikat (lovat, ökröt, bivalyt, öszvért, szamarat), amelyek 3 évnél idősebbek és fogataikat (kocsikat) és felszerelésüket, háts lovakat lovagló felszereléssel, igalovakat egész felszereléssel, hamos állataikat (lovakat, öszvéreket, ökröket, bivalyokat) befogva egész felszereléssel;

2. azon állattulajdonosok pedig, akiknek kocsijuk nincsen, vezessék elő felszerszámozva állataikat;

3. azon egyének, akiknek csak kocsijuk van, de állataik nincsenek, a bizottságnál megjelenni tartoznak szóbeli bejelentés végett;

4. automobilon, motorbiciklik, triciklik és biciklik felszereléssel együtt szintén a bizottság elé hozandók;

5. mindazon egyesületek vezetői, akik háboru esetére beosztást kaptak, hozzák el egy a személyükre vonatkozó, mint a tagjaik beosztását;

6. erre különösen felhívom az érdekeltek figyelmét. A felülvizsgálat a Karagyorgye-téren (Vásártér) reggeli 6 órától déli 12 óráig és délután 3 órától este 7 óráig fog a következő sorrendben történni:

Julius 15-én azon tulajdonosok és cégek kerülnek sorra, akiknek vezetéknevei vagy cégük elnevezése A, B, V, G betűvel kezdődik;

Julius 16-án D, Gy, E, Zs, Z, I, J, K, L, Ly betűvel kezdődők;

Julius 17-én M, N, Ny, O, P betűvel kezdődők;

Julius 18-án Sz, T, Ty, U, F, H, C, Cs, Dzs, S betűvel kezdődők;

Julius 19-én azok jönnek sorra, akiknek vezetékneve nem kezdődik a fent felsorolt betűk egyikével sem, éppúgy az autók, motorbiciklik, triciklik és biciklik.

Mindazok a tulajdonosok, akik állatok, fuvarok, autók, motorbiciklik, triciklik és biciklik birtokában vannak, figyelmeztetnek, hogy a fent kitűzött határidőben a felülvizsgálati bizottságnál jelenjenek meg, mert ellenesetben a fennálló és a hadsereg szervezéséről szóló törvény értelmében 3000 dinárig terjedő pénzbüntetéssel lesznek megbüntetve.

Veliki Bečskerek, 1923 július 18.

Aleksity,
polgármester.

A Veliki Bečskereki Népbank R.-t. fűszerosztálya részére egy

könyvelő kerestetik.

1342

Ugyanott egy tanonc is felvétetik.

Veszek

hulladék vörös- és sárgaréz, ólmos és kompozíciót a legmagasabb napiáron. 1350

Kohn Sándor bádógos, Veliki Bečskerek, Temesvári utca 12.